

LULEÅ TINGSRÄTT
Handl 11

INKOM: 2020-11-19
MÅLNR: T 400-20
AKTBIL: 26

PARTER**Kärande**

INGER Elisabet Blom, 19540416-8964
Köpmangatan 12 A Lgh 1202
972 38 Luleå

Ombud: Advokat Sami Hietala
Advokatbyrån Kaiding Kommanditbolag
Box 112
971 04 Luleå

Svarande

Svartöns Bygg AB, 556798-4991
Raspgränd 5
973 42 Luleå

Ombud: Advokat Jonas Westerlund
Advokaterna Westerlund & Lundgren HB
Box 54
971 03 Luleå

Med beaktande av parternas yttranden över sammanställningen i protokollet från den muntliga förberedelsen upprättar tingsrätten följande kompletterade:

SAMMANSTÄLLNING**Yrkanden och inställningar**

Inger Blom yrkar att Svartöns Bygg AB (Svartöns) ska betala 58 996 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning, den 25 februari 2020, till dess betalning sker.

Svartöns bestrider yrkandet. Räntan kan vitsordas som skälig i och för sig.

Parterna begär ersättning för sina respektive rättegångskostnader.

Grunder för talan och sakomständigheter*Inger Blom*

1. Hon anlidade Svartöns under 2016 för renovering av ytskikt i badrummet, köket, hallen, vardagsrummet och sovrummet i hennes lägenhet. Renoveringsarbetet i sovrummet, vardagsrummet och hallen var av mindre beskaffenhet. Renoveringen i köket bestod av montage av ett nytt kök. Hon bekostade själv rivning av det befintliga köket samt införskaffade själv inredningen i köket, till ett pris om 78 493 kr. Renoveringsarbetet i badrummet bestod i att riva befintlig toalett och installera en ny, samt installation av nya ytskikt och ny inredning.
2. Parterna kom inte överens om något särskilt beträffande priset för tjänsten. Hon ska därför enligt 36 § konsumenttjänstlagen betala vad som är skäligt med hänsyn till tjänstens art, omfattning och utförande, gängse pris eller prisberäkningssätt för motsvarande tjänster samt omständigheterna i övrigt. Det av Svartöns fakturerade och begärda priset är oskäligt för de utförda tjänsterna.

3. Hon erhöll en faktura i mars 2016 som inledningsvis uppgick till 302 352 kr före så kallat ROT-avdrag. Hon ansåg att fakturans belopp var anmärkningsvärt högt i förhållande till de tjänster hon hade beställt, samt konstaterade att fakturan innehöll felaktigheter avseende elarbeten som underentreprenören till Svartöns hade utfört. Hon betalade för fakturan då hon inte ville ha en betalningsanmärkning och ringde sedan till Svartöns för att klaga på priset och begära underlag och specifikation.
4. I ett telefonsamtal med Ola på Svartöns efter att hon hade betalat fakturan reklamerade hon hela faktureringen, och inte enbart den del som avsåg underentreprenören. Efter att hon påtalat att fakturan var för hög och varit i kontakt med underentreprenören krediterades fakturan med 21 880 kr. Hon erhöll en ny faktura från Svartöns med samma fakturanummer som tidigare och samma datering, men nu med ett belopp om 280 472 kr före så kallat ROT-avdrag.
5. Hon har med stöd av konsumenttjänstlagens bestämmelser begärt att få en specifikation från Svartöns för fakturan avseende de arbeten som de har utfört och för det material som de har levererat. Svartöns har dock inte velat redovisa för något av detta. Svartöns har istället begärt betalning från henne för att lämna en sådan redogörelse med 656 kr per timme. Hon har inte fått någon specifikation över det utförda arbetet.
6. *Fråga om det fakturerade prisets oskälighet.* Hon har anlitat Byggkompetens i Luleå AB (Byggkompetens) för bedömning av vad som utgör ett skäligt pris för den renovering som Svartöns har utfört. Byggkompetens har besökt hennes lägenhet och lämnat ett skriftligt utlåtande. Byggkompetens bedömning är att ett skäligt pris för renoveringen är 221 476 kr inklusive mervärdesskatt utan beaktande av så kallat ROT-avdrag. Detta är 58 996 kr mindre än det hon betalat och Svartöns ska därför återbetala detta belopp.

7. Dessutom har Svartöns fakturerat henne för omkring 150 plattor med kakel och klinker som uppenbarligen inte använts och monterats vid renoveringen. Svartöns har inte angett någon grund för att hon ska betala för detta.
8. Hon har genom sin begäran om en specifikation fortsatt rätt att klaga på priset. Hon bestrider att det förelegat en reklamationsplikt för henne i fråga om priset. Någon lagfäst reklamationsplikt finns inte för de fall då konsumenten gör gällande att ett pris inte är förenligt med konsumenttjänstlagens bestämmelser.
9. *Frågan om det har förelegat en allmän reklamationsplikt.* Det bestrids att en allmän reklamationsplikt föreligger beträffande frågan om ett pris enligt konsumenttjänstlagen är att bedöma som oskäligt eller inte. Detta utgör inte någon avtalsavvikelse och det är inte heller någon fråga om påföljd för avtalsbrott som görs gällande. Det är fråga om en lagreglerad fråga som även utgör ett konsumentskydd.
10. En allmän reklamationsplikt har i praxis kunnat föreligga i kommersiella förhållanden och i de fall köpare vill göra gällande påföljd för avtalsavvikelse i form av dröjsmål och fel. I detta fall kan man se i de åberopade rättsfallen samt Stefan Lindskog, Preskription, 2017, Wolvers Kluwer, sid. 173, framförallt not 13. Lindskog framhåller särskilt att Högsta domstolen uttryckt att det inom civilrätten är en allmän princip att köpare eller beställare som vill göra gällande fel eller brist har att reklamera felet eller bristen. Detta avser således uttryckligen frågor om fel eller brist. Uttalandet har gjorts i det av Svartöns åberopade avgörandet NJA 2005 sid. 142. Det kan anmärkas att Lindskogs uppfattning i frågan är att även detta uttalande är allt för onyanserat.

11. De av Svartöns åberopade avgörandena medför inte att det ska anses föreligga någon allmän reklamationsplikt för en konsument beträffande frågan om ett pris är skäligt eller inte. De åberopade avgörandena avser samtliga frågor om påföljd på grund av avtalsavvikelse. Inget av fallen berör frågan om en reklamationsplikt ska anses föreligga i fråga om ett pris skälighet i förhållande mellan konsument och näringsidkare.
12. NJA 2005 sid. 142 avsåg fråga om påföljd för fel eller brist, det vill säga avtalsavvikelse. NJA 2007 sid. 909 avsåg kommersiella förhållanden och avgörandet är redan av det skälet inte applicerbart i konsumentförhållande. I avgörandet var det också fråga om påföljd för avtalsbrott, påstådd ogrundad uppsägning av ett avtal. Fråga var således om en avtalsavvikelse även i detta fall. NJA 2018 sid. 127 gällde också fråga om påföljd för avtalsavvikelse, dröjsmål vid utförande av tjänst. Beträffande Svea Hovrätts dom den 27 maj 2011 i mål nr T 3802-10 är det i målet inte fråga om en allmän reklamationsplikt föreligger. Fråga om reklamation skett i rätt tid prövas.
13. *Hon har reklamerat i tid.* För det fall en allmän reklamationsplikt anses föreligga har hon reklamerat mot priset i rätt tid. Reklamationen har skett vid telefonsamtal med Svartöns ställföreträdare Ola, någon dag efter att hon erhållit fakturan och betalat den. Svartöns har vitsordat att diskussioner förekom mellan parterna redan när hon erhöll fakturan. Det förefaller därför ostridigt att hon har kontaktat Svartöns i samband med att hon erhöll fakturan och att hon vid dessa kontakter klagade på faktureringen.
14. Den nedsättning med 21 880 kr som sedan gjordes motsvarar inte den reklamation och de synpunkter som hon hade framfört på Svartöns fakturering. Hon hade framfört klagomål till Svartöns på det sammantagna fakturabeloppet och inte endast avseende underentreprenörens arbeten. Hon har efterfrågat en specifikation för Svartöns fakturering. Hon har dock än inte erhållit någon sådan, trots att hon enligt konsumenttjänstlagen har rätt att få en sådan.

15. Det bestrids att det förekommit några diskussioner mellan henne och Svartöns före det att hon betalade fakturan. Hon har inte förhållit sig passiv.
16. *Mellandom.* Hon överlåter till rätten att avgöra om det är lämpligt att avgörafrågan om reklamation genom en mellandom. Det kan dock konstateras att viss utredning, däribland muntlig, kommer behöva förebringas om frågan om reklamation ska avgöras genom en mellandom.

Svartöns Bygg AB

17. Svartöns bestrider att det belopp som Inger Blom har utgett överstiger vad som är skäligt pris för utfört arbete och material. Det aktuella arbetet, totalrenovering av ett badrum och montage av ett nytt kök utfördes i Inger Bloms lägenhet. Det belopp som fakturerats och erlagts av Inger Blom är skäligt.
18. Inger Blom erhöll en faktura efter att arbetet slutförts och hon fått ta del av specifikationer av bland annat kostnader för material och underentreprenörer. Det är ostridigt att Inger Blom har erlagt betalning 2016.
19. Det bestrids att Inger Blom inte fått ta del av specifikationer. Det aktuella arbetet utfördes i februari och mars 2016, således för fyra år sedan. Det förekom diskussion mellan parterna innan betalningen gjordes. Först under våren 2019, tre år efter att arbetet avslutats, återkom Inger Blom och efterfrågade på nytt specifikation av fakturan.
20. Inger Blom hade redan i februari eller mars 2016 kunnat invända mot det fakturerade beloppet och göra en reklamation, men det har inte skett. Inger Blom hade med stöd av lag kunnat innehålla betalning till dess att hon erhållit specifikation. Inger Blom betalade istället fakturan i mars 2016. Det var under avtalet gällande elen som Inger Blom hade saker att påpeka och i det fallet

gjordes en reklamation. Det framkommer att hon tyckte att fakturan var för hög och det påpekades att underentreprenaden beträffande elen var för högt. I övrigt har inte någon reklamation gjorts. Konsumenttjänstlagen skulle ha gjort att hon hade rätt att innehålla betalning till dess att hon fått en specifikation. Samtalet med Inger Blom har skett men inget annat har sagts än kostanden för elarbete. Det är ostridigt att Inger Blom har haft synpunkter på fakturan men endast i den del den avser elen. Inger Blom har fått underlaget beträffande specifikationen.

21. Reklamation har skett alldeles för sent även beträffande det berörda kaklet och klinkret. Oavsett detta rörde det om plattor som Inger Blom valt och som beställts särskilt för arbetet i hennes lägenhet. På grund av att hon valde ett särskilt "propellermönster" på en fondvägg blev det mer spill än om likadana plattor använts på alla väggar. Inger Blom tillfrågades om hon ville behålla de överblivna plattorna men sade sig inte ha något intresse av detta. Svartöns hade inte heller något intresse av plattorna och lämnade dem därför på återvinningen.
22. Det bestrids att Inger Blom ska ha kontaktat underentreprenören för elarbetet (Huberts El); hon kontaktade Ola Fredriksson på Svartöns och påpekade att "elen inte kan ha blivit så dyr", varvid han sedan kontaktade underentreprenören.
23. *Frågan om det har förelegat en allmän reklamationsplikt.* Högsta domstolen har i ett antal avgörande och för ett antal situationer uttalat sig i frågor om en allmän skyldighet att ge motparten meddelande inom viss tid för rätten att göra gällande påföljder och, inte minst, för rätten att kräva skadestånd eller liknande ersättning.
24. I rättsfallet NJA 2005 sid. 142 anförde domstolen att det får anses vara en allmän princip inom civilrätten att en köpare eller beställare, som vill göra gällande anspråk på grund av fel eller brist, har att reklamera utan oskäligt uppehåll efter det att han märkt eller bort märka felet eller bristen.

25. I NJA 2007 sid. 909 uttalar Högsta domstolen att det av allmänna kontraktsrättsliga principer i kommersiella förhållanden får anses följa att en avtalspart som vill göra gällande påföljder av ett avtalsbrott inte kan förhålla sig passiv.
26. I NJA 2018 sid. 127 kom Högsta domstolen fram till att en passagerare som har rätt till ersättning enligt artikel 7 i flygpassagerarförordningen vid försenad flygning måste, för att ha rätt till ersättningen, meddela lufttrafikföretaget att han eller hon vill åberopa förseningen. Det ska, trots att det inte anges i lag eller förordning, göras inom skälig tid efter det att resan avslutades. En reklamation som lämnas inom två månader efter det att resan avslutades ska enligt Högsta domstolen alltid anses gjord i rätt tid. Det finns enligt Högsta domstolen flera skäl som motiverar en skyldighet att reklamera vid fel i en prestation. Ett meddelande kan bland annat ge den kontraktsbrytande parten en möjlighet att vidta skadebegränsande åtgärder eller att säkra bevisning om den uppkomna situationen. Ett sådant meddelande är förenligt också med båda parter intresse av relativt snar avveckling av avtalsförhållandet.
27. I Svea Hovrätts dom den 27 maj 2011 (T3802-10) berördes frågan om ett bolag, trots det faktum att motparten inte utfört arbete på ett fullgott sätt enligt parternas avtal, var betalningsskyldigt för fakturerade belopp på grund av försen reklamation. Hovrätten fastslog att det i avtalsförhållanden av angivet slag mellan två näringsidkare måste krävas att reklamation i vart fall sker inom betalningsfristen när den är så låg som 30 dagar. Då bolaget reklamerat drygt en månad efter det att fakturan förföll till betalning hade reklamationen således skett för sent och invändningen mot fakturan kunde inte längre göras gällande.
28. Det görs gällande att Inger Blom förlorat sin rätt att föra talan på grund av passivitet. Det är en allmän rättsprincip fastställd genom praxis. I aktuellt ärende har arbetet utförts och Inger Blom betalat fakturan i mars 2016. Först tre år senare har hon begärt ytterligare specifikation, och därefter gjort invändning

om att priset varit för högt. Svartöns uppfattning är att när man får en faktura så kan man inte förhålla sig passiv och man kan inte heller hamna i en bättre sits genom att betala. Det har löpt för lång tid, det har gått flera år. Även då det är fråga om ett konsumentförhållande är det för lång tid som gått.

29. *Mellandom.* Det hemställes att tingsrätten genom mellandom prövar fråga huruvida Inger Blom enligt ovan förlorat rätten att kräva återbetalning, eftersom käromålet kan ogillas redan på den grunden.

Frågan om hänskjutande till Högsta domstolen

Inger Bloms uppfattning av tvistefrågan

Svartöns har gjort gällande dels att hon haft en reklamationsplikt till följd av allmänna rättsprinciper och praxis, dels att hon försummat denna reklamationsplikt, vilket enligt dem innebär att hon inte längre kan göra gällande att priset är oskäligt.

Hennes uppfattning är att det inte finns någon allmän reklamationsplikt beträffande ett pris skälighet enligt 36 § konsumenttjänstlagen då något avtalat pris inte föreligger, och det därmed inte finns någon avtalsavvikelse. Det görs inte gällande någon form av avtalsbrott. Om det skulle finnas någon allmän reklamationsplikt har hon under alla förhållanden reklamerat inom rätt tid.

Svartöns uppfattning av tvistefrågan

Svartöns delar Inger Bloms uppfattning att den första fråga som bör prövas är huruvida en allmän reklamationsplikt föreligger mot ett fakturerat pris som breäknats enligt 36 § konsumenttjänstlagen, d.v.s. då något avtalat fast pris inte föreligger. Därefter bör bedömas vilken påverkan det eventuellt har att reklamation skett avseende endast en del av fakturan (underentreprenörens elarbeten) samt att Inger Blom betalat fakturan.

Tingsrättens förslag till ny fråga

Under 2016 har konsumenten A av näringsidkaren B köpt tjänster i form av renovering av badrum, kök, hall, vardagsrum och sovrum. A och B har inte avtalat om något pris, varför 36 § konsumenttjänstlagen ska tillämpas i målet. A har betalat fakturan för arbetena innan förfallodagen och sedan klagat på priset. B har då sänkt priset, sedan det kommit fram att fakturan var felaktig i fråga om en underentreprenörs arbete. A har nu väckt talan och yrkat ytterligare nedsättning av priset enligt fakturan, eftersom det betalade priset inte är skäligt.

De frågor tingsrätten önskar svar på är:

- Har det funnits en allmän reklamationsplikt för A beträffande prisets skälighet enligt 36 § konsumenttjänstlagen då något avtalat pris inte föreligger, och det därmed inte finns någon avtalsavvikelse? Det görs inte gällande någon form av avtalsbrott.
- Vilken – om någon – betydelse har det om reklamation skett i anslutning till faktureringen, men endast avseende den del av fakturan som avsåg underentreprenörens arbeten?
- Vilken betydelse har det att A betalat hela fakturan, efter nedsättning för underentreprenörens arbeten?

Föreläggande

Parterna får härmed tillfälle att **inom 14 dagar** yttra sig över den justerade sammanställningen och förslaget till ny fråga till Högsta domstolen.

Om parterna inte anser att förslaget till ny fråga är tillfredsställande bör de lämna ett eget förslag på formulering.

Benny Wernqvist